

Zvezdan Kalmar predsednik Koalicija za održivo rudrstvo u Srbiji (KORS), opisuje kako izgleda zemljište oko dubokih bušotina u dolini Jadra i upozorava na šta se mora obratiti pažnja, iz iskustva koje je zatekao na terenu u dolini Jadra, gde još nije nikao rudnik, ali gde je na par kvadratnih kilometara izbušeno 580 bušotina.

On je već isticao da projekat u Jadru suštinski ugrožava ne samo Lozničane i Šapčane, nego i nas Valjevce, ali naglašava da bi poseban projekat izgradnje rudnika litijuma u dolini Kolubare nadomak Valjeva značio da će za vek i vekova biti uništen ceo ovaj region Zapadne Srbije. Kalmar predočava da su sama istraživanja litijuma, koja zvuče potpuno "bezbolno" u poređenju sa eksploatacijom ove rude, takođe veoma štetna i da je ispitnim bušenjima, koje je vršila kompanija Euro Lithium u valjevskom kraju, već izvršen negativan uticaj na našu životnu sredinu.

"Mi smo već videli u okolini Jadra, u selima Nedeljice, Brezjak i Draginac, kakva je situacija na terenu gde su te ispitne bušotine. Oko njih iz podzemnog dela teče voda, za koju ne postoji standard, jer nije predviđeno da iz podzmenog dela izađe na površinu i uništi poljoprivredno zemljište. Tamo se već moraju vršiti rekultivacije. Vi ovde tek treba da saznate koliko je izbušeno. Mora se videti kakve su to bušotine, kako su sanirane, kakva su merenja pritiska na njima, da li te bušotine teku i kakav je uticaj tih bušotina na podzemne vode, da li je ugrožena pijaća voda. Takođe, u Jadru smo na ternu videli da se nekim ljudima već sležu kuće i da pucaju, jer zbog tih bušotina dolazi do sleganja tla", prenosi nam iskustvo sa terena Zvezdan Kalmar.

Osim što te istražne radnje imaju negativan uticaj na ekologiju, Kalmar ističe da je jako važno da građani znaju da imaju pravo da budu pitani, jer je to tekovina Arhuske konvencije, čiji je Srbija potpisnik. On smatra da je valjevski kraj potpuno nekompatibilan sa rudarstvom i da je izgradnja rudnika litijuma potpuno neprihvatljiva dok se građani ne izjasne hoće li uopšte taj rudnik ili ne. Kaže da je bez saglasnosti građana bilo i neprihvatljivo vršiti istraživanja potencijalnih ležišta rude.

Prema njegovim rečima, Valjevci koji se kao građani prvi put susreću sa potencijalni rudarenjem u svom kraju, moraju da znaju da im ovde pretili potencijalni otvoren površinski kop površine 4 x 4 kilometra kvadratna, plus postrojenje za eksploataciju, zahvatanje vode iz Kolubare, izmeštanje infrastrukture, ogromna transportna kretanja. On posebno ističe da izrazi "ekonomska isplativost" i "budućnost Srbije" nisu prihvatljivi i da su to samo izgovori. Čak iako u Valjevu ne nikne površinski kop litijuma, rudnik u Jadru će takođe uticati na zdravlje Valjevaca.

"Osim Lozničana i Šapčana, projekat Jadar i vas Valjevce pogađa. Plašim se da će na tone sumporne kiseline dnevno prolaziti kroz vaš grad na putu do Jadra. Pošto je između Valjeva i

Loznice postoji vododelnica, uticaće kroz saobraćaj, uticaće razvejanjem. Pretnja rezvejavanja prašine od jalovine ne sme da se zanemari. Problem je što u jalovini ima silikata, teških metala, i to se lako razvejava. O silikatima kad govorimo, mi (KORS) radimo već više od decenije u Kostolcu, gde mnogi rudari tamo umiru od silikoze. To je jedna bolest gde vam silikatni pesak direktno ulazi u pluća i izaziva rak. Zato zahtevamo da nam se kao građanima sve o postupku eksploatacije objasni. Hoćemo Studiju, hoćemo da vidimo analize”, pojašnjava Kalmar.

Nedavno je usvojen novi zakon o rudarstvu, za koji KORS tvrdi da je još gori od prethodnog i uložiće žalbu da se ovakav zakon odbaci. Decidno kaže da Srbija nema dobrih zakonskih i podzakonskih akata koji bi zemlju zaštitili od prekomernog zagađenja prilikom eksploatacije litijuma.

On se zalaže da rudarska kompanija mora platiti 100% predviđene vrednosti štete nastale kopanjem rude, da mora snositi troškove svakog grama i mililitra zagađenja, zatim za uspostavljenje monitoringa zaštite životne sredine, monitoringa zdravlja i naplatu osiguranja, jer kada se tako postave stvari, kompanije će odustati od rudarenja i neće govoriti na sav glas kako je litijum “belo zlato”.

“Kompanije koje ovde dolaze da kopaju računaju da nikada neće imati obligaciju i da neće morati da plaćaju štetu. Pravno-institucionalni sistem je tako organizovan da oni vide da nema naplate osiguranja, nema garantovanja za štetu, a iza sebe ostavljaju zatrovana jalovišta. Ja jesam iz Subotice, ali smatram se apsolutno prozvanim rudnikom u Jadru i potencijalnim rudnikom u Valjevu. Ako se ovde bude kopalo, imaćete u porastu broj hroničnih bolesti i karcinoma, a ja i moja deca ćemo morati da uplaćujemo u zdravstvene fondove da bismo vas lečili. Zato moramo da brinemo jedni o drugima. Ovo je naša zemlja. Kao što sam vojnik ove zemlje kad treba da se brani u ratu, tako sam vojnik ove zemlje kad treba da se odlučuje o rudarenju i njenoj budućnosti”, pojašnjava Zvezdan Kalmar, predsednik Koalicije za održivi razvoj i rudarstvo Srbije.

Prema Kalmarovim rečima, nema nijednog izgovora koji može da opravda izgradnju rudnika litijuma.

“Niti će tu biti dobiti za lokalnu zajednicu, niti novih radnih mesta, jedino će biti štete. Rudarstvo jeste potrebno, mi se zato i zovemo Koalicija za održivo rudarstvo, ali litijum je prevaziđena supstanca. Natrijumske baterije su već dovedene do tog nivoa da menjaju litijum. Nema priče da je litijum “zlatna ruda”. Rađena su istraživanja, pratio sam to, natrijum je daleko ekološki prihvatljiviji, a što se efikasnosti baterija tiče dovedene su do tog nivoa kao litijumske”, kaže Kalmar i posebno naglašava da je litijum isto što i ugalj – neobnovljiva ruda.



Građani imaju elemente za podnošenje ustavne žalbe zbog istraživanja litijuma u okolini Valjeva, Srbija

Izvor: [valjevskaposla.info](http://valjevskaposla.info)